

DOMOLJUB.



Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja kot priloga „SLOVENCU“ sredi vsakega prvega in tretjega četrteka meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan pozneje. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 2. Naročena in inserati pa opravilno „DOMOLJUBA“ Vodniškove ulice št. 2 — Naznanila se vsprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Štev. 1.

V Ljubljani, 4. januarija 1894

Letnik VII.

Pogled v novo leto.

Doživeli smo novo leto 1894. Ob spremenu leta pač vsak pameten človek pogleda nazaj v preteklo leto ter premišljuje, kaj je doživel in skusil. »Domoljub« je svojim bralcem na kratko pojasnoval dogodke, ki so se godili v minolem letu po širokem svetu, po naši državi in po naši slovenski domovini. Žalibog, da je moral pripovedovati svojim prijateljem več žalostnega, nego vselega. Razgled v širni svet ni posebno dovoljen, vendar pa tudi ne tak, da bi nam odrekal upanje v boljše čase. V Rimu kraljuje kot namesnik Kristusov še vedno slavni Leon XIII. papež. Nikdar ne moremo katoličani Boga dovolj zahvaliti, da nam je dal uprav v naših časih takega cerkvenega poglavarja, kateremu se klanja ves svet ter tudi neverci in drugoverci slutijo v njem nekaj posebnega. Vendar je slavni papež še vedno jetnik v svojem večnem mestu; tujec, ki si je s silo Rim prisvojil, še vedno v njem gospodari. Toda to gospodarstvo — ukradeni blago — nima teka. Laška država ima toliko dolga in toliko revščine, da je kralju že težko dobiti ministre, ki bi se lotili gospodarstva. Laška je sedaj podobna zemljišču, kjer je čez glavo dolga in otrók, vsega družega pa manjka in kjer gospodari človek, ki mu ni nič mar za družino, ampak ki le sam na-se gleda. — Italijani vzdihujejo pod težo davkov in ko so jim zadnji čas napovedali zopet nove davke, jeli so se upirati, popuščajo dom ter se pridružujejo roparjem in upornikom, katerih je zlasti veliko v Siciliji. To je grenak sad brezverske države. — Na Francoskem ni mnogo boljše gospodarstvo, le da je dežela bogatejša ter lažje prenaša vsaj nekaj časa huda bremena. Nezadovoljnosti pa je tudi tam veliko. Bombs, katera se je razpočila v francoski zbornici, kaže, kakšne vrste ljudje rujejo v Parizu in kaj čaka Francozov, ako bodo še dolgo časa trpeli brezverske gospodarje. Šola brez Boga kaže po-

sebno na Francoskem žalostne posledice. Mladina iz takih šol nima nobenega strahu in nobene vesti, njej ni nič svetega, tudi življenje ne; zato pa se je bati najhujših časov, ako se mladina ne bo vzrejevala v strahu božjem. Jednake prikazni vidimo na Nemškem, na Španskem, na Angleškem in drugod. Vendar pa tudi po teh državah vidimo, da napreduje cerkev katoliška, ter da skuša tudi v sedanjih žalostnih časih ohraniti vero v Boga in ljudi opominjati, da prave časne sreče, kakor večne ni mogoče doseči brez blagoslova božjega.

Pa tudi v naši državi ni vse tako, kakor bi si želeli mi kot katoličani in Slovani. Imamo novo vlado, a ostale so postave, katere bi se po našem mnenju morale zboljšati, ako hočemo, da bomo kedaj bolj zadovoljni.

Žal, da od sedanje vlade v tem oziru ne moremo pričakovati, da bi se kaj na bolje obrnilo, kajti sedanja vlada se izogiblje onih stvari, ki so najvažnejše, namreč skrbeti za krščansko vzgojo mladine in dati vsakemu narodu, kar mu gre po božjih in človeških postavah.

Pa tudi po slovenski domovini nas čaka še dela dovolj, ker se žalibog liberalizem vedno bolj zariva tudi med naš narod. Treba bo vzlasti oživljati med našim ljudstvom katoliško politična društva, gospodarske zadruge, hranilnice, posojilnice itd., da utrdimo v ljudstvu versko zavest in gmotno blagostanje, ker brez te trdne podlage je narodnost naša zidana le v zrak.

Prepiral se »Domoljub« ne bo z nikomur, kar bo spoznal za pravo, to bo branil, grajal pa, kar bo spoznal za napačno, brez ozira na to ali je komu všeč ali ne. Kakor dosedaj, deloval bo »Domoljub« tudi v prihodnje pod zastavo:

Čast Bogu, delo nam, srečo narodu!



Cerkev in šola.

† Ivan Krst. Legat,
svetokriški kapelan.

(Nekrolog.)

Človekovi dnevi so kakor trava;
On cvete kakor na polju cvet;
Naj sapica dišne, če smrt se zaznava,
In mesta njegovega več ne ve svet.
Psalm 102.

Kaj je tega, ko so plapolale zastave, zvonili zvonovi, gromeli topiči in donele orglje, spremljajoč prvič pred altar — novomašnika? Komaj se je petkrat pom'adila luna, komaj se je osulo drevje in cvetje, ki je drage volje darovalo svoj kras, da je proslavljalo tebe, mladi vinogradnik Gospodov — in oj bridkosti — cvetje in drevje se skoré še lahko osiplje na ran: gomilo onega, kateremu je venčalo prvi korak v življenje. Da, po pravici smo se veselili tvojega najlepšega praznika, predragi nam pokojnik, veselili vsi svatje, veselila rodna vas — S. lo — veselila Breznica, ki jo lahko nazivljemo „mater duhovnikov“. In kaj bi se ne? Darovala je mati Breznica Bogu zopet duhovnika, ki naj bi bil šestnajsti sedaj še živeči, plodonosno delujoči dušni pastir. S kolikim navdušenjem smo te pozdravljali, s koliko gorečnostjo ti volili najboljšega vspeha v prelepem poklicu! In ob tvoji strani se je smehljaj globoko razorani obraz staroste brezniške duhovščine — tvoj blagi sorodnik župnik Blaž Artelj. — Kdo ti je želel bolj od srca sreče od njega? Kdo je zrl z večjim veseljem na te, krepkega mladeniča, kdo že gledal v duhu, kako bodeš tolažil tisoče in tisoče potrlih src, kako avajal v naročje trojdnega Boga umirajoče vernike, če ne čestitjivi starček, ki ga je upognila težka butara let? On je pač vzdihnil, ko si ti prvič molil pred žrtvenikom: „Judica me deus et discerne causam meam!“ — „Gospod, kmalu bom stal pred tvojo pravično sodbo; ah, otmi me pogube in reši zlega ljudstva!“ Na te pa je obračal brez dvombe le besede: „Stopil bom pred božji altar, pred Boga, ki razveseljuje mojo mladost!“

Toda zgodovina peterih mesecev je zarisana tako čudovito v knjigo preteklosti, da moramo v globoki ponižnosti vzdihnuti: „Neizvedljiva so božja pota in nerazumljive sodbe njegove“.

Padla sta oba v vinogradu Gospodovem jeden trhel starc, drugi krepk mladenič. Oni počiva pod skalovitim Triglavom — pač pravo mesto za ostanke moža, kateremu je bil značaj po mnogoletnem boju utrjen liki gorskih klečij. Ti pa cvet mladosti, gineš sredi vinskih goric v mehki zemlji globoke Dolenjske!

Pač pravo mesto za mehko tvoje srce!

Laško te primerjam s pevcem „Visoke pesmi“ vinskim goricam in zelenim hribcem. Vse je dehtelo, živelo in kipele v tebi — kakor po vinogradih, kadar se razlega tamkaj petje gornikov, ki se trudijo — a trudijo z veseljem in nado ob mladi trti. Ni jim žal, če joka obrezana trta, saj vedo, da prinese sadu, ki bo krepil in vedril uboge Adamove otroke. In tako je bilo nam, ko smo si segli

zadnjič v roke, ko si šel prvič delat v prvi — in kakor je Bogu dopadlo — tudi v zadnji vinograd. Jokal si kot mlada trta, jokal prav bridko ob slovesu od detinskih trat — ali si mاری slutil, da jih ne vidiš nikdar več?

Težko je bilo nam; a vedeli smo, da trta ne obrodi sadu, če ne joče; trta ne krep drugih in ne razveseljuje, če se sama prej ne solzi. Zato nam je bila sladka kaplja v kupo grenke ločitve — upanje, da boš krepil in razsvetljeval s kelih m Gospodovim, katrega si izvolil v svoj delež in dedščino. In prepričani smo bili, da boš vršil to nalogo lahko in dobro. Saj je bila narava tvoja taka, da nisi žalil nikogar, marveč je zavladalo veselje, kamor si prišel. Veselje ti je odsevalo z obraza, veselje kipele z ust. Ta vir veselosti pa je prihajal iz srca. In srce, v katerem prebiva veselje, pravo trezno veselje, ne hrani v sebi zla in hudobije.

In tega veselega srca ti ni potrla dokaj bridko življenje. Pogrešal si vedno vodilne in hranilne roke dobrega očeta, katerega ti je ugrabila smrt v rani mladosti. In prav valed tega si skušal in okušil popolnoma križe in težave slovenkega dijaka siromaka, kateremu je tekla zibelka pod slamnato streho. A plašil se nisi truda — jadrajoč čvrsto za svojim smotrom — svečeniškim stanom.

In d segel si ga — a vihal ga nisi dolgo. Iz dijaških križev te je poslal Bog naravnost pod prapor sv. Križa, kakor bi si hotel reči: „In hoc signo vinces.“ — To je znamenje, v kateremu išči zmage. — In iskal si je in našel si jo — ker si zmagal. — Padel si, to je proti naravi, da se moramo zrušiti v prah; krivi smo sami in ta krivda je v naših praleh. To je bridko. Toda častno je, če pade kdo kot žrtva poklica, in brez dvombe najčastneje, če pade kot tak — duhovnik. Tedaj nam smrt ni grenka, marveč sladka. Ona nam pomore, da se prej zjediniimo z Bogom, po katerem koprní nemirno naše srce celo življenje in ne miruje, dokler ne počiva v svojem Stvarniku. Potemtakem te moramo le blagrovati, dragi prijatelj, da se ti je upokojilo nemirno srce v Bogu, v tem, ko naše še polje dramljeno in burjeno po strasteh in slasteh, da je le težko brzdamo, da ne zaide na napačni tir, ki ne vodi k končnemu namenu. Nisi revež ti, reveži smo mi, ki še živimo v dolini solz. Komaj si bil odičen z duhovsko častjo in oblastjo, komaj smo te zvali nekaj časa maziljenca Gospodovega, pa si že zapustil mesto posredovalca med Bogom in ljudmi, usahnil si, kakor na polju pisan cvet. A tolaži nas up, da nisi poginil kot c. et na polju, marveč otrezel si se le težke in težeče ilnate posode, v kateri se je pokerila duša. Tvoj duh — duh maziljenca Gospodovega — se je dvignil še v nekaljenem svitu mašniškega posvečevanja, v ognju [prve gorečnosti za najvzvišenejše delo božjega blagovestnika, nad zvezde k večni Resnici. In zato nisi nehal biti srednik med Bogom in ljudmi. Prav sedaj vežeš nebo in zemljo bolj kot sicer. Zakaj na obeh prebivaš. Razpidajoče telo te opominja, kako bedni da smo tvoji prijatelji na svetu, duh pa spoznava edino pravo srečo, katero gledamo mi še-le v

zrcalu. In mi bi se ne smilili tvojemu sreči, mi, ki smo bili pridruženi v življenju po krvi in ljubezni? — Srečen, ker si zaspal — Gospodov hlapec — v Gospodu!

Toda kaj pa z nami, ki jokamo ob preranem grobu? Velika je bol vseh — a najgorenkejša so solze, katere izžema bolest iz oči ljubeče te matere vdove. Koliko si trpela, dobra mati, od prve dobe svojega sina pa doslej! Koliko si upala in vse si pozabila, ko si učakala, po čemer si najbolj hrepenela — pozabila zato, ker si ljubila sina-duhovnika, kakor ga ljubiti zna le slovenska mati. — Ali kako kratko je bilo tvoje veselje? Kot sanje se je zazibalo nekaj trno kov, a sedaj vzbudiš se, bolj čutiš bridko izgubo. Ali naj ti tu pravim, ne žaluj! Ne. Kdor bi rekel tako, ne bi poznal materinskega srca, niti čutil le nekaj njegove ljubavi. Ali utlačila se boš, če pomniš, da je več trpela Mati vseh žalostnih mater, mati Maziljencev vseh maziljencev! Pod križem je stala in ni se zgrudila vsled silne bolesti — stala pa zato, ker je molila molitev katero je učil njen Sin: „Zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih tako na zemlji.“

In kaj poreče svet o nas, tvojih prijateljih? Rogal se nam bo in nas zaničeval, češ — lepo ste ga ljubili, ker se ni približal nihče, da bi pokropil rakev, da bi jo pokril z vencem! — Tako nas morda sedijo — toda ti veš bolje, kot mi. Nismo ti pletli vencev, da bi le žalostno spominjali razpadajoč na gomili, kako hitro mine vse posvetno; nismo prišli telesno, da bi spremili ostanke tvoje k zadnjemu počitku. Toda navzoči smo bili ob tvojem odhodu z dušo, s celo krščansko ljubečo dušo, in ta je pokladala nevenljivih vencev na te in jih poklada še. Tega svet ne vé — veš pa ti, dragi pokojnik, vedó srca, ki so te ljubila. In ta srca vsa potrta tudi upajo, da spleteš tudi ti zlate vrvice za nas in jih boš spletel, dokler nas ne privzdigneš nad zvezde, kjer se objamemo z nova v večni ljubezni — v Bogu. Da nam pa tudi ne potemlé oči toliko, da bi zgrešili vence, ki nas vodijo v nebesa, sveti nam blede luč ob tvojem mrtvaškem odru. Z njega pa slišmo bolj, kakor dosedaj, gromče in pretresujoče svarilo, katero je pred pol stoletjem zapisal tvoj rojak — nepozabnega imena:

»Mor'bit, da kdor zdaj vesel prepeva,
V mrtvaškem prtu nam pred koncem dneva
Molče trobental bo: memento mori!
Spominjaj se smrti!

F. S. Fružgar.

1. Kakor šna ljubezen, tako plačilo!

Spisal Vael. Kosmák, poslovenil F. H.

Pri Dognalovih je bilo. Na dvorišči nasproti glavnemu poslopju stoji majhna kočica se slamo krita. V njej prebiva stari oče — zakonnik. Sobica je temna, in vlažna. Na postelji leži škopnik slame pod strgano, debelo rjuho, poleg postelje polomljen stol, v kotu majhna mizica in klop. Nad mizico visi črnkasti križ, dve podobici na steklu in ura; na peči vidiš skledico in nekaj loncev. Na oknu je lampica, dva kozarčka in par starih knjig. Smeti je po tleh toliko, da bi jih lahko grabil s periščem. To je cela hišna oprava.

Jeseni popoldan je sedel pri mizi slaboten starček z rumenim, suhim obrazom in je bral iz stare zaveze. Ura je hripavo ropotala, včasih je zabrenčala kaka muha ali potrkala hruška na vrtu z vejico na okno — sicer je bilo v sobi tiho kakor v grobu. Zakotnik je bral in bral, dokler se mu niso oči zaprle in siva glava jela je kimati na mizo. V tem telebi utež pri stari uri na tla. Starček se zbudi, zmane si oči, pogleda na uro, zapre hruške, vstane, obleče star kožuh, posadi čepico na glavo in gre ven. Zapre vrata, kljuko dene v žep, sklence roki na hrbtu ter stopa počasnih korakov čez dvorišče na vrt. Nihče se ni zmenil zanj, le stari »Oreh«, hišni čuvaj, zagledavši ga vstane, zazija, se stegne in strese in stopa počasi za njim. Stari Dognal je pogledal na vrtu čebele, privezal nekaj drevesc h kolom ter šel skozi zadnja vrata ven. Šel je za vasjo ob potoku k »rudečemu križu.« Tu se je vsedel na klopico in gledal krog sebe. Po suhem travniku je nosil veter suho listje, na okrog je zelenela ozimska reč, kakor upanje z neba, na katerem so se podili sivi oblaki. Solnce je že zahajalo za »požganim hribom«, in od leve strani je klical ovčar ovce, da bi jih gнал domov. Starček je sedel precej časa, potem vstane, poljubi razpelo, obriše si solze iz oči in gre po stezi čez travnik na drugo stran vasi. Tam stoji lepa hiša, kjer stanuje posestnik Prohazka. Dognal stopi na dvorišče.

Stari Prohazka je stal na pragu oprt ob palico in je ukazoval: »Francek, voz porini naprej pod streho, da ne bode moker, ako bi deževalo po noči, nič se ne brigaš. — Mica, ali bodeš še dolgo časa zijala prodajala? — O, pozdravljen, Jože! Le naprej!« kliče Dognalu in mu seže v roko, potem pa gresta v sobo.

Prohazka je bil že tudi »zakotnik«, prepustil je kmetijo svojemu sinu, toda pri njem je bilo vse drugače kakor pri Dognalu. Imel je prijazno, lepo sobico. Njegova »stara« se je še brhko sukala po hiši in vse snažno imela, da se je lesketalo kakor zrcalo. Prohazka je ukazoval, kakor bi bil še on gospodar, in vse ga je ubogalo. Hvalil je Boga, da mu je dal tako zadovoljno starost in otroke, ki so tudi »starega« radi imeli.

Stara prijatelja sedeta k mizi; mati Prohazkova je prinesla kruha in soli, Dognal je odrezal kos kruha in jela sta se pogovarjati.

»No, kaj si pa tako žalosten danes, Jože?«

»Za trenutek sem bil zunaj na travniku pri križu, gledal sem po njivah, kako vse vene; rad bi, ako bi tudi jaz kmalu zvenel in sklenil.«

»Oho! že zopet staro pesem poješ? Ne greši zoper Boga!«

»Lepo te prosim, kako naj bi bil rad na svetu, ko sem tako zapuščen?! Doma se nihče ne zmeni za me; dolgo moram čakati, preden mi kaj jesti prinesó, in še to je za nič. Ako sem bolan, nihče me ne vpraša, kaj mi je? — nihče mi ne pomete in ne osnaži sobice; vsem sem na potu, ker ne morem več za nje delati. Vse sem jim dal, kar sem imel. In sedaj? ... Najbolje tedaj bode, če grem!«

»Dragi mi tovariš, da ti resnico povem — ti si sam tega kriv. Zakaj si dal otrokom vse in ničesar nisi sebi prihranil, da bi bolje živel na stara leta; otroci bi bili še lahko čakali. Vidiš, jaz sem si preskrbel lepo življenje, in kar mi ostane, dam sinu, potem imam njivo, vrt — vsi otroci me spoštujejo in me ubogajo, ako bi me ne, ničesar ne dobijo.«

»Spoštovali bi naju, če bi tudi ničesar ne imela«, seže Prohazkova v govor.

»Amen«, odgovori Prohazka. »Moram ti pritrditi, stara, da je mir.«

»Sedaj je že prepozno«, toži Dognal, »vse je v bukvah zapisano in jaz stojim tu s praznima rokama.« Kar je, je, a jaz moram trpeti.«

Prohazka gre po pipo, nabaše jo, zažge, premika čepico na glavi in pogledava pomenljivo Dognala: »Bratec, nikar ne toži; pomagal ti bodem!«

»Ti?«

»Da, jaz!«

»Pa kako?«

»Zvečer, ko se bode zmračilo, pridem k tebi in ti vse razložim. Stara, prinesi nama vina, da se nekoliko poživimo.« Prohazkova je odšla.

»Veš, prijatelj, pred ženskami ne smemo vsega povedati. Ljubim sicer svojo Beto, pa — reva je izgubila vse zobe in tako se zgodi večkrat, da ji vkljub trdnemu sklepu uide čez brezzobe čeljusti beseda, katera bi ne bila smela na dan. Zato pridem zvečer k tebi; kjer bodeva sama.«

Prohazkova je prinesla vina, starca sta si napila, kadila tobak, ter se pogovarjala o starih srečnih časih, in o angeljevem češčenju je Dognal odšel domov. Ko je odšel, prinesel je Prohazka izpod strehe majhno škrinjico, šel v shrambo, napolnil škrinjico s stari železjem, pribil pokrov in zvečer v temi jo je nesel k Dognalu.

Dolgo časa sta govorila. Dognal je zmajeval z glavo, da ne, da ne. Prohazka je govoril, govoril in na zadnje jezno reče: »Če nočeš — pa trpi!« in gre ob palci domov. Dognal je sedel pri lampici, gledal škrinjico, mél čelo, kar udari z roko ob mizo: »Naj bode! Naredim tako! Vsaj mi ne bode Gospod tega za greh štel!«

Čez nekaj dnij, ko je prinesla dekla staremu Dognalu kosilice, sedel je na postelji.

»Kaj vam je, očka?«

»Marjana, nekaj slabo mi je. Bodi tako dobra in reci Martinu, da naj sem pride, da imam z njim nekaj važnega pogovoriti se in potem skoči k Pepeluharjevim, da pride Katra.«

Martin in Katra sta bila njegova otroka, Martin je imel hišo, Katra se je k sosedu omožila. Dekla je povedala, da je očetu slabo in v pol uri so bili že Martin z ženo in otroci, in Katra z možem pri njem. Niso šli prav radi — a bali so se ljudskih jezikov, da še bolnega očeta obiskali niso in zato so šli precej.

»Kaj pa vam je, oče?« vpraša hči.

»Slabo mi je, slabo, nič moči nimam.«

»Saj ne more biti drugače, ker vedno žganje pijete«, zbada ga Martinova žena.

»Ako bi mi poslali gorke juhe, ne bilo bi mi treba piti žganja.«

»Kdo vam je ne pošilja«, brani se sinaha.

»No ti!« reče zbadljivo hči. »Ko bi bila vedela, da vas tako zanemarjajo — moj Bog, kakšno je tukaj! imam tri majhne otroke, a vkljub temu bi vam sama stregla.«

»Še jokati se začni«, vjezi se mlada, »kdo bi bil moral za njega skrbeti, kakor ti, lastna hči? Jaz, jaz sem tuja!«

Pepeluhar je stresel pipo in se nasmejal; mladi Dognal je hodil po hišici gori pa doli.

»Pustite to, otroci, pustite!« reče starček. »Res je, da se niste zame brigali, kakor bi se bilo spodobilo, ali vse je pozabljeno. Glejte, slabega se čutim: zdi se mi, da bode kmalu po meni — in vi ste vendar moji otroci — nikogar nimam razun vas, zato poslušajte: Prihranil sem si nekaj za stare dni — vam tega še nisem povedal. Tu pod posteljo v škrinjici je vse. Ko umrjem, razdelite si bratovski med seboj kot v spomin na očeta.«

»Za Boga, oče, nikar ne govorite še o smrti!« zakliče Katra. »Vi nas ne smete tako hitro zapustiti!«

»Kaj vam v glavo pade! — vi ste še krepki in o smrti govorite!« liže se sinaha — »vsaj ste kakor jabolko.«

»Kaj bote govorili«, mrmra Martin. »Oče so stari, imajo čudne misli. Raje pojdite in skuhajte jim kaj boljšega. Mi možje ne moremo za take reči skrbeti. Ako se vam je slabo godilo — odpustite: sedaj bodem jaz skrbel, da bode drugače.«

»Da, ti bodeš skrbel!« odreže se žena. »Ako bi mene ne bilo, lakote bi bili umrli.«

»Otroci, mirujte — sedaj je vse dobro. Povedal sem vam, kar sem imel na srcu in sedaj mir.«

»Zvečer pridemo zopet.« — Poslovijo se in gredo. Na dvorišči se ustavijo in se debelo gledajo. »Vsaj sem vam vedno pravil, da mora stari imeti še kake stare tolarje«, reče Pepeluhar.

»Da bi imel za žganje, kaj ne?« zavrne ga žena.

Franica potegne svojega moža za suknjo, da bi šel. Razidejo se. Pepeluharica pa šepeta možu: »Ti, Franica z očetom slabo ravna. Veš kaj? Pošljala jim bodem — znabiti nama vse dajo. Jaz že vem, kako naj z njimi govorim.«

»Ti, Martin«, pravi zopet mlademu Dognalu žena, »Katra je lastna hči in mi očita, da se za starega ne brigam in sama nikoli ne pride. Le čakaj! Jaz jim bodem kuhala in ko bodo videli, da jim strežem, dali nama bodo vse in Katra se bo obrisala — pod nosom!«

Kmalu nato je že prinesla očetu kavo in dve zemlji, kar se preje nikoli ni zgodilo.

»Oče, prinesla sem vam malico. Ne bode vam škodovalo.« Dognal je jedel in gospodinja je pometala sobo.

Zvečer pride Katra, prinese lonec z rižem in pečeno kokoš. Tako se je od sedaj vedno godilo. Dognal se je popravil, stara lica so se poredila in kadar so bili otroci pri njem, je gledal zopet veselo kakor popred. »Nobene ljubezni, sama lakomnost!« mrmral je stari Dognal in se smejal.

Prišel je advent, božič, predpust, na potoku je pokal led, sneg je kopnel, zemlja je zelenela, pa stari Dognal ni slišal več kukavice. Veliki četrtek so prišli k njemu gospod župnik z Najsvetejšim, in čez teden so zvonili v zvoniku z vsemi zvonovi. Starega Dognala so spremili v grob. Ljudje so se jokali ob grobu, posebno sinaha — in stari Prohazka, ko je bil vrgel tri perišča ilovke v grob in si oči obrisal, obrnil se je rekoč: »V imenu rajnega zahvaljujem vas vse za ljubezen, katero ste mu skazali, da ste ga spremili do groba.«

Po pogrebu so šli Dognal in žena, Pepeluhar in žena v sobico rajnega očeta. Dognal je prinesel kladivo

in dleto ter začel odpirati škrinjico. Hotel jo je sicer precej po smrti starega odpreti — kar pa ni dovolila Katra: oporoka je sveta — spolniti jo je treba.

Ko je pokrov odletel, nagnejo se štiri glave in — ženski vsiknete, moža obledi a. V škrinjici so bile stare podkve in žebli. Zgoraj je ležal papir z napisom: »Kakoršna ljubezen, tako plačilo!«

Pepeluhar se je smejal, Dognal ni rekel ničesar, ženske pa so se kregale.

Seveda nikomur niso besedice zinili in svet jih je hvalil, da so bili vsaj na zadnje dobri, pridni otroci.

Meni je to pripovedoval stari Prohazka in jaz molčim, kakor bi bila molčala stara Prohazkovka, ako bi bila kaj vedela o tem.

Mladi zapomnite si:

Kakoršna ljubezen, tako plačilo!

Gospodarske in obrtnijske stvari.

Kako se bo kmetom prodajala sol za živino? Po zakonu, ravno razglašenem, se začne oddajati živinska sol že z začetkom 1894. leta. Sedaj pa pride vse na izvršilno naredbo, s katero se vredí prodajanje živinske soli. Naredba se seveda kmalu objavi in gotovo bode ugajalo, ako navedemo najglavneje vsebino njeno, ko se kmetovalci toliko zanimajo za to stvar.

Po zakonu odda se kmetovalcem 500.000 meterskih centov živinske soli po znižani ceni 5 glđ. za meterski cent. Sedaj gre le za to, da se zabrani, da kdo drugi ne bode soli dobival po znižani ceni, kakor kmetovalci, in da se po znižani ceni kupljena sol ne bode rabila za drugo, kakor za živino. Ker se še ni našla nobena snov, s katero bi se sol za ljudi naredila nerabljiva, dočim bi bila za živino še dobra, se je pač bati, da se bode zlorabilo uvedenje te soli in je treba dobrih naredb, da se zloraba prepreči.

Določile se bodo občutne kazni za tiste, ki bi živinsko sol rabili za druge namene, poleg tega pa se bode natančno določilo, kdo more dobivati živinsko sol in koliko ter kako se živinska sol loči od druge soli.

Pred vsem se bode vredilo oddajanje te soli. Že zakon določuje, da živinske soli ne dobé drugi posestniki živine, kakor tisti, ki se pečajo s kmetijstvom. V naredbi se bode pa še določilo, da se od dobivanja te soli izključijo vsi, ki poleg kmetijstva imajo že kako trgovino z jestvinami. Kar se tiče tega, koliko živinske soli more dobiti vsak kmetovalec, se po želji zbornice poslancev določi, da se razdeli živina v tri razrede; mala živina: ovce, koze in prašiči imajo pravico do jedne jednote, večja mlada živina, konji in goveda do jednega leta in osli imajo pravico do dveh jednot, in večja živina, to je nad leto stari konji in goveda pa do štirih jednot živinske soli. Kot jednota določi se največ dva kilograma na leto.

Oddaja soli se bode tako vredila, da bode živinska sol vedno pod nadzorstvom oblastev od tega časa, ko se naredi, dokler se ne izroči kmetovalcem. Poleg solinskih uradov bodo posebno občinski uradi imeli pri tem važno vlogo. Občinski uradi bodo imeli odrediti, koliko živinske soli se odkaže posamičnemu kmetu, naročevali bodo živinsko sol, skrbeli za njeno prizažanje v občino in jo razdeljevali mej posamične kmetovalce. V posamičnih krajih obstoječe kmetijske zadruge bodo lahko občine pri tem podpirale. Oddelek generalne direkcije avstrijskih državnih železnic bode v toliko sodeloval, da prevzame dostavljanje živinske soli občinam, v kolikor je občine ne bodo mogle jemati naravnost iz zaloge.

Preračunilo se bode na podlagi števila živine po poslednjem ljudskem številjenju, koliko živinske soli dobé posamične dežele, mesta, okraji in občine od teh 500.000 meterskih centov. Določeno bode torej, koliko soli dobi občina, občinski urad bode imel torej le še določiti, koliko soli po znižani ceni dobé kmetovalci za živino, katero imajo čez zimo. Da se izvé, koliko soli pride na jednoto, deli se vsa množina soli, ki jo je dobila občina, s številom jednot. Potem naznani občina vsakemu kmetovalcu, do koliko živinske soli ima on pravico, in ga pozove, da pové, če jo misli vzeti.

Ko se kmetje oglašé, sestavi občina pregled naročitev soli, katerega še pregledajo finančni organi, na to se odpošlje solni zalogi, da pošlje živinsko sol. Odpošlje se neposrednje solni zalogi, odkazani občini, ako občina sol vzame neposrednje iz nje, ali pa potom solnega oddelka ravnateljstva državnih železnic, če je ta prevzel prevažanje soli iz solne zaloge v občino.

Pri prevažanju v občino je pridejan kontrolni list, katerega je napravila solna zaloga. Takoj, ko se pripele sol v občino, mora se to naznaniti finančnim

stražnikom. Vpričo finančnih stražnikov se vzamejo z vreč, v katerih je sol, svinčene plombe, in se živinska sol takoj razdeli kmetovalcem.

Vsaki občini se odkaže določena zaloga soli. Tako jo bodo dobivale kranjske občine od solnega urada v Trstu.

Omeniti je, da se določi, v kateri vrsti občine dobé sol. Tiste občine, katere so zadele kake nezgode, kakor pomanjkanje krme, živinske bolezni, jo dobé prej nego druge. Vsak kmet dobi vso odkazano mu živinsko sol za celo leto na jedenkrat in jo mora tudi na jedenkrat plačati.

Da se živinska sol že po barvi in okusu loči od navadne kuhinske soli, jej je primešanega železnega okisa in pa pelinovega praška. Vreče, v katerih je sol,

so zaprte s svinčnimi plombami in imajo vijolčaste papirne vinjete.

Nekatere teh določb so pač malo neprijetne, ali so potrebne, da se prepreči vsaka zloraba. Poleg tega, pa tako najbolj naravnost dobé kmetovalci živinsko sol iz solnih zalog in se s prevažanjem ne podraži. Pričakovati je, da bodo županstva se natančno ravnala po navodilu in v interesu kmetijstva olajševala redno odajajo živinske soli.

Tako prilično se glasi ta naredba. Izjaviti moramo, da se nam zdi oddajanje soli po tej naredbi jako razmotano in da bo to zelo oviralo korist, katero bodo dobivali kmetovalci od soli za živino.

Listek.

Osodepolna polunočnica.

Bilo je na sveti večer leta 1346. Župnik cerkve sv. Štefana na Dunaju sedel je v svoji gorki sobi ter pobožno čital iz svoje molitvene knjige. Osiveli lasje nad visokim čelom so mu že redko krili njegovo glavo. Leta so mu upognila njegovo telo, a žive oči, ki so včasih v nenavadnem ognju zažarele izpod naočnikov, pričale so o njegovi živahnosti in čilosti. Za nekaj časa starček zapre knjigo ter zamišljeno gleda pred-se.

V tem hipu nekdo na hišnem zvoncu močno pozvoni. »Kaj je to? Najbrže zopet kak bolnik«, reče župnik, odloži knjigo ter vstane s stola.

Kmalu nato zaskripljejo vežne duri in za nekaj časa vstopi vsa zasopihana ženska rekoč:

»O, častitljivi gospod župnik, prosim pojdite brž z menoj, da ne bo prepozno! Rešite dušo ubozega grešnika, ki je mnogo hudega prizadejal ljudem. O, Bog nas varuj nagle in neprevidene smrti!«

Bila je to stara Jera, pridna in delavna ženska, ki se je živila z delom svojih rok. Nesrečnež, za katerega je prišla skrbna ženica prositi pomoči v smrtni nevarnosti, zval se je Ambrož Kolár. Po pravici je bil ta mož znan po vsej okolici kot neznansko trd in skop človek. Vsak se ga je ogibal, kajti marsikomu je trdosrčni skopuh v svoji neugasljivi strasti, če je le mogel, prizadejal kaj hudega.

Stanoval je skoraj na koncu mesta v precej veliki, po zunanosti še precej čedni hiši. Prebival je prav pod streho osamljen od vseh, kajti z nikomur ni prijazno občeval. On se je ljudij ogibal, ljudje pa njega. Na sveti večer že imenovanega leta začutila je sosedinja Jera, kako je v skopuhovi sobi nekaj nenavadno trdo padlo in kako je nato nekdo pretresljivo klical na pomoč. Skrbna Jera hitela je takoj v Kolarjevo sobo in našla je na svoje veliko začudenje onemoglega starca na tleh. Srepa je revež gledal proti vratom ter milo stokal. Z veliko težavo ga je Jera položila na borno postelj, jela mu zmvitati čelo in senci ter ga tolažila, kolikor ga je reva vedla in

znala. Ko se je Kolár malo zavedal, jel je ječati s tresočim in mehkim glasom:

»Predraga — sosedinja — Jera! — Po meni je! — Mrtvoud! — Kazen božja! — Pojdite mi — brž po du — hovnika! Pojdite brž — za božjo voljo — duhovnika! — Moja hči — —!

V tem hipu omahne mu glava nazaj na blazino in bolnik jame zopet hropeti in grgrati, znamenje, da smrtni godci že gredó. Jero jelo je biti strah, da bo starec umrl brez Boga, zatoorej se urno zavije v gerko volneno ruto pa hiti v župnišče.

Precej, ko je župnik zvedel to novico, poslal je po cerkvenika, kateri je kmalu prihitel s cerkveno svetilnico in zvončkom.

Za nekaj časa hitele so po slabi cesti tri osebe, prva stara Jera kot vodnica s slabo brlečo cerkveno svetilnico, njej sta pa sledila stari župnik s sv. zakramenti za umirajoče in cerkovnik z zvoncem v premrli desnici ter stopali proti hiši bolnikovi.

Došedši v bolnikovo sobo našel je župnik Kolárja že čisto brez zavednosti. Slabo brleča cerkovnikova svetilnica razsvetlila je borno in umazano stanico bolnikovo. Župnik je položil tresočo roko na bolnikovo čelo, katero je oblival mrzel pot, ter prisrčno molil za bolnikovo dušo. Kar odpre Kolár svoje motne oči, in njegovo obličje se razjasni, ko zagleda zraven sebe duhovnika. Hoče izpregovoriti — a ne more. Z veliko težavo se skloni ter pokaže pod svojo blazino. Postrežljiva Jera poseže brž pod blazino in na veliko začudenje pričujočih privleče kos starega platna, na katerem je bil naslikan obraz mlade deklice z angeljsko-nežnimi potezami.

Bolnik zbere vse moči ter seže po podobi. Goreče jame poljubovati nežni obraz, in solze, katere so bile prve po dolgih dolgih letih, rosile so vela starčeva lica. Nihče izmed navzočih si ni mogel razjasniti tega bolnikovega obnašanja.

Toda nakrat obledé lica Kolárjeva. Starec se je jel boriti s smrtjo. Stokajoč tedaj stegne svojo velo roko ter pokaže na skrinjo, katera je stala zraven njegove

postelje. Odprli so jo in našli v njej cekinov in srebrnikov do vrha. Ustnice so se mu jele pregibati, kakor da bi hotel nekaj važnega povedati; skuša nekaj izpregovoriti, a ne more. Pokaže tedaj najprvo na podobo, nato na skrinjo, želeč s tem naznaniti, da naj bi se blisšeči zakladi izročili deklici, katera je tu na platnu naslikana. — Duhovni starček mu dá znamenje, da boče ustregel njegovi želji; nato stisne umirajočemu Kolárju sveto razpelo v roke.

Toda naenkrat trešči Kolár križ z vso silo od sebe. Pene, pomešane z krvjo, jamejo se nesrečnežu siliti iz ust. Nihče okolu stoječih ni vedel, kaj bi utegnilo biti temu vzrok. Mogoče, da sta ga mučili jeza in obupnost zato, ker ga je smrt zasačila tako nespravljenega s svetom ali pa, da je v smrtnem boju zblaznel. Bolnik nekaj časa z osteklenimi očmi gleda okolu sebe, a nakrat vrže odejo raz sebe ter hoče vstati iz postelje. V tem hipu strašno zakriči, onemogel omahne nazaj in izdahne svojo dušo.

Zaradi jasnosti stvari zdi se mi potrebno, da posežem nekoliko desetletij nazaj v življenje umrlega starca Kolárja. Kot mladenič oženil se je z blago in pošteno hčerjo nekega ubogega Dunajčana. Toda moževa lakomnost je blagi ženi grenila življenje pri njem. Za leto dni povila mu je krasno hčerko, angeljsko-milo Anko. A ne dolgo potem umrla je mladi Anki njena skrbna mati in hčerka bila je prepuščena skrbi trdega in skopega očeta. Ko je Anka spolnila šestnajsto leto, ukazal jej je trdosrčni oče, naj gre kam v kako hišo služiti za deklo, ker on ne mara dalje skrbeti za njo. Toda v tem se pripeti nekaj, kar je imelo hude posledice za očeta in hčer. Nekega dne zapazi obličje Ankino na cesti italijanski slikar, ki se je uprav tisti čas mudil na Dunaju. Slikarju se je posrečilo pregovoriti Anico, da mu je dovolila naslikati jo.

Ko je bila slika dogotovljena, stopil je mladi Italijan pred Ankinega očeta, izročil mu je sliko njegove hčere ter resno poprosil očeta za Ankino roko.

Ko Kolár sliši slikarjevo prošnjo, mu ves razsrjen zapreti, naj se pobere izpred očíj; v svoji lakomnosti namreč je menil, da mladi Italijan gleda le po njegovem težko pridobljenem imetku in da ga hoče pod to pretevo oropati le njegovih blisšečih cekinov. V divjem srdu pograbi na mizi ležeč nož ter hoče razrezati podobo. Ko umetnik to vidi, zaboli ga v srce, da bo njemu tako draga podoba vničena in v trenutku pokončan trud tolikega časa.

Z nekako nenaravno močjo skoči torej nad Kolárja, da bi mu iztrgal dragoceno sliko iz rok. Kolár bori se nekaj časa z okretnim Italijanom, toda nakrat ga sune z ostrim nožem s tako silo v goltanec, da se nesrečni slikar oblit s krvjo mrtev zgrudi na tla. — Da ne bi ga pravična kazen zadela, pobegne Kolár takoj z vsem svojim imetjem z Dunaja, Anka pa stopi v samostan, kjer malo let pozneje umrje od žalosti nad nečloveškim zločinom svojega očeta. —

Minulo je med tem kakih dvajset let. Zvití zločinec Kolár nastanil se je nepoznan zopet na Dunaju, kjer se

je preživljal kakor krojač. V svesti si je bil, da ga ne boče zasledovala pravica.

Toda neka čudna nevidna moč ga je zadrževala, da ni pokončal Italijanove slike. Vzel jo je s seboj, kajpada sam je ni hotel nikoli pogledati, ker ga je spominjala na njegovo zločinstvo. Vendar jo je imel tako varno spravljeno kakor svoje zaklade. Kako pa si je Kolár pridobil toliko bogastva, o tem ni vedel nihče —

Jako vznemirjen povrnil se je župnik domov. V svojo sobo došedši pade na klečalnik ter pošilja goreče molitve k Bogu, naj se usmili nesrečnega Kolárja. Posebno je pa prosil Vsegamogočnega, naj obvaruje tudi njega nagle neprevidene smrti.

Okrepčan in potolažen v srcu poda se utrujeni starček k počitku. Ko tako leži pol v snú, pol bdeč, razsvetli se nakrat po sobi. In v tem nebeškem žaru zazdi se župniku, da stoji pred njim Kolárjeva hči, s prav takim angeljsko-milim obličjem, kakor ga je malo poprej videl naslikanega na platnu pri umrlem Kolárju. Dekle se skloni in izpregovori: »Hvala ti, častitljivi služabnik božji, da si mojemu očetu ob njegovi smrtni uri na strani stal ter ga tolažil! Neskončno usmiljeni Bog je uslišal tvojo molitev. Todaj poslušaj, kaj ti imam še povedati: Vsako božično noč o polunoci zberò se duhovi onih na zemlji se živečih ljudij, ki bodo umrli prihodnje leto do bodoče svete noči. To izgovorivši prikazen izgine.

V tem hipu jame v zvoniku cerkve svetega Štefana mrtvaški zvon klenkati sam od sebe, kar je pomenjalo da boče veliko Dunajčanov pomrlo v prihodnjem letu. Župnik skoči prestrašen iz postelje ter jame moliti. Ni minulo pet minut, ko nekdo prav glasno potrka na okno njegove spalnice. Župnik se zgane ter v strahu hiti gledat k oknu, kaj da je. Boječe odpre okno ter s tresočim glasom zakliče ven v temno noč:

»Kdo je?«

»Častitljivi gospod, nekaj čudnega, da, neumevnega se je dogodilo! Naša cerkev je vsa razsvetljena in kakor se mi dozdeva, polna pobožnih molilcev, slišal sem namreč kako ubrano pojò s spremljevanjem orgelj. Toda gospod župnik, ključ od cerkvenih vrat je v mojih rokah in jaz si ne morem tega raztolmačiti. Mogoče, da straši. — Ura je ravno odbila polunoč, nastopila je sedaj ura duhov. Tako je pripovedoval župniku s tresočim glasom prestrašeni cerkovnik.

»Pojdem pogledat tje kaj«, reče župnik poluglasno, ter zapre okno.

Hitro se opravi, vzame ključ od cerkvenih vrat ter hiti, kolikor so mu dopuščale slabe moči, proti cerkvi. Malo ga je bilo groza, ko je odprl cerkvena vrata ter se prepričal na lastne oči, da je cerkovnik govoril resnico.

Molčec in strmeč postoji župnik nekaj časa na cerkvenem pragu. Pa kmalu se zopet zavé in osrči; reče samemu sebi: »Bog je tebi to hišo izročil v oskrb, da jo varuješ in braniš pred vsakim onečaščenjem. Ne obotavljaj se! Vstopi! —

Pogumno torej vstopi v hram Gospodov. Toda kaj zagledajo njegove oči? Veliki altar se ves blišči v luči voščenih sveč. Orglje pojó v najlepših in v najbolj ubranih glasovih; a po cerkvi je vse natlačeno ljudstva — moških in ženskih, starih in mladih. Obrazi vseh so mu znani, saj so samo njegovi župljani, njemu v skrb izročene ovčice.

Ko je videl župnik, kako velika množica izmed njegovih ljubljenih ovčic bode prihodnje leto plen krvoločne morilke, neizprosne smrti, zalesketali sta mu v očeh svetli solzi ter padli, kakor dva blesteča bisera na tla. Tu vidi celo množico cvetočih otrok, deklet in mladeničev, a tam še večo množico postarnih žensk, krepkih možakov in slabotnih starcev, in vse bode prekosila srepa smrt. Ko nadalje okolu gleda, zre nekaj časa nepremično na veliki altar. Strmeč zapazi župnik pri altariju, kjer navadno le on opravlja presveto daritev, sivega in upoglega starčka maševati. Ko ga župnik gleda, obrne se mašnik nazaj proti vernikom, da bi jih blagoslovil koncem presvetega opravila z znamenjem svetega križa. Župniku zastane kri po žilah — in njegov obraz obledi, kajti mašnik, ki je opravljal presveto daritev, ni bil nihče drugi, nego — on sam.

V tem hipu mu zablišči pred njegovimi očmi, in pred njim stoji zopet ono dekle, katero se mu je prikazalo živo v njegovih sanjah. Dekle izpregovori z milo donečim glasom:

»Bog je uslišal tvojo molitev, kajti obvaroval te je nagle in neprevidene smrti. Sedaj lahko veš, da ne bodeš učakal prihodnjega božiča. — — —«

Temu letu sledilo je drugo, 1347 leto, katero je veselim Dunajčanom prineslo mnogo hudega. Večletne slabe letine provzročile so Dunajčanom žalostne čase, draginjo in bolezen. Črna kuga se je vgnjezdila v veselem mestu in pomorila ljudij na tisoče. Ni je bilo hiše, kjer ne bi pobrala grozna mörilka jedne ali več ártev iz družine. V tej hiši umrla je možu ljubljena soproga, ondu žalujočim starišem vsi otroci, drugodi nedoraslim otrokom ljubljene stariši. Večkrat je bil videti na ulici jako žalosten prizor: za vozom, kjer se je peljala cela skladalnica rakev velikih in malih, drvila

se je jokajoč in jadikujoč cela tolpa nedoraslih otrok, katerim bodo pokopali ljubljene stariše. Tako hudo je divjala ta kuga, — katero so Dunajčanje imenovali »črna smrt« — da so po nekaterih hišah izumrle kar cele družine. In še sedaj se Dunajčan z nekakim nepopisnim strahom spominja na njo, dasiravno je že od takrat preteklo več nego petsto let.

A stari župnik pri sv. Štefanu je neumorno delal v vinogradu Gospodovem: po dnevi in po noči je obiskoval bolne svoje ovčice, jih tolažil, umirajoče pa pripravljaj na bližnjo smrt. Izvanredno skrb pa je imel za zapuščene otroke, skrbel jim je za obleko in hrano. — Ko pa je nastopila huda zima, jela je tudi kuga ponehavati in konečno je meseca decembra l. 1347. prenehala popolno.

A vendar župnik ni umrl, dasi je bil vedno pripravljen stopiti pred sodnji stol božji; in dasi je bil skoro vsak dan pri bolnih svojih ovčicah. Sedaj mu je bilo jasno, zakaj je bilo na božično noč v polnoči toliko ljudstva zbranega v cerkvi. Vse je pobrala grozna smrt, le njega, starčka, je še pustila. Goreče je hvalil Boga, ker ga je ohranil toliko časa živega, da je mogel toliko umirajočim podeliti tolažila ob smrtni uri. Njegovo življenje bilo je podobno življenju svetnika.

Prišel je zopet sveti večer. Župnik je onemogel klečal pri svojem molitveniku ter goreče molil. Zopet zaklenka mrtvaški zvon, a sedaj lahno in milo, ne tako kakor leto osorej. — Kar nastane zopet kakor pred letom v sobi nebeška svetloba in v tem svitu stopi predenj zopet ono dekle z angeljskim obličjem rekoč:

»Prišla sem po te, častitljivi služabnik božji, da te po sklepu Boga Najvišega spremim pred božji stol. — Idi z menoj!«

»Pripravljen sem — in zahvalim se ti — da morem reči — — pripravljen sem!« izpregovori stari župnik ter mirno zaspi v Gospodu. — —

Drugo jutro našli so domači župnika mrtvega ob njegovem klečalniku. Njegove mrzle ustnice izražale so zadovoljnost in pobožno vdanost v božjo voljo.

Spolnilo se je, kar je napovedala — osodepolna polnočnica pri sv. Štefanu.

Razne novice.

(Častno odlikovanje.) Presvetli cesar je odlikoval mil. gospoda stolnega prošta dr. Leon. Klofutarja z redom železne krone tretje vrste. — Prezasluznemu odlikovancu naše najiskrenejše čestitanje z željo, naj se milostni zlatomašnik še mnogo let zdrav raduje tega izrednega izraza cesarske milosti.

(Katoliško politično društvo za Dolenjsko.) Vlada je potrdila pravila za katoliško politično društvo za Dolenjsko. Na podlagi društvenih pravil vršil se bo v drugi polovici meseca januarja občni zbor v Novem Mestu, pri katerem se izvoli stalni odbor. Novemu društvu želimo najlepših vspehov.

(Podpora za ribniški vodovod.) Ministerstvo za kmetijstvo je podelilo ribniški trški občini za vodovod 2.500 gl. s pogojem, da se mora v trgu narediti tudi napajalnica za živino.

(Novi občinski odbor v Šentvidu nad Ljubljano) je izvolil za župana posestnika Franceta Ježek-a, po domače »Pikca«, iz Poljan; občinski svetovalci so: Janez Štrukelj iz Guncelj; Egidij Kunavar z Gline; Ant. Belec iz Šentvida; Janez Sever iz Vižmarij.

(Nova cerkev v Žireh.) Iz Žirov dné 18. decembra. V najboljših nadah začenjam danes svoje poročilo, ker imam zopet priliko pisati o novi župnijski cerkvi, katero

mislimo v kratkem začeti graditi. Kakor sem že o svojem času poročal, smo apnenice žgali, ter pesek vozili. Ako bo kaj ugodna zima, začnemo tudi kamne lomiti in voziti. Prihodnjo pomlad bo že mogoče začeti z zidanjem. Kje naj se zida, smo še različnega mnenja; eni želijo, naj se zida na prostoru, kjer stoji sedaj, drugi zopet kje drugej. Bog daj, da bi se v lepem zjedini gledé prostora ter zbrali najprimernejši in najlepši za cerkev. — Nekaj let je že vpeljano vsako jesen darovanje za novo cerkev, pa do lanskega leta ni imelo posebnega vspeha, a letos se je pa hvala Bogu pri dveh darovanjih dobilo do 500 gld. Naj bo ob ti priliki javno hvala izrečena za lepo požrtvovalnost vsem dobrotnikom.

Umrl je 27. dec. ob 7. uri v Ribnici starosta kranjskih duhovnikov, prečast. g. Jožef Skubic, bisernomašnik in kurat v pokoju. Služboval je pokojnik na Vinici, v Kostanjevici, na Igu, v Ribnici, v Dolu pri Ljubljani, v Kamniku, v Šmariji, v Tomšlju in v Zabnici. L. 1869 se je 67 let star podal v pokoj k dragemu sorodniku-dekanu, pozneje častnemu kanoniku, Martinu Skubicu, ki je zatisnil oči 9. aprila leta 1891. Tudi sedanjí dekan, prečast. gosp. M. Povše, je obdržal blagega starčka pod svojo streho ter mu prav po sinovsko lajšal dneve betežnosti. Z gosp. Jožefom — tako je rajnika vse vprek klicalo, — gre v grob blago srce, trden značaj stare korenine. Mnogo prijateljev, starejših in mlajših, žaluje ob grobu dragega pokojnika; mnogo revezev pošilja za njim molitve hvaležnosti; Ribničani pa vsi brez razločka mu ohranijo blag spomin. Naj v miru počiva!

(Slepar.) Iz Praš se nam poroča: Pred božičnimi pravniki prišel je v našo vas neznan človek. Prosil je milodarov za cerkev Jezusovega srca v Ljubljani. Rekel je, da ima cerkev 12.000 gld. dolga, in ta dolg se mera plačati v 3 mesecih. Ako se to ne plača, bodo gg. lazari ti iz Ljubljane izgnani. Ljudje so seveda segali precej globoko v žep, ker so mislili, da je to resnica. Rekel je tudi, da ima dovoljenje od prečast. knezoškofa ljubljanskega in go-p. župnika te fare. Ali on je spravil vse v svoj žep. G. župniku je bilo pa to popolnoma neznanó. Imel je sicer nekaj pisarij, ali nikomur ni prišlo na um, da bi pogledal njegovo pravico, ker goljufije niso slutili. Da je bil nepoštenjak se vidi tudi, ker ni šel v vsako hišo, ampak le bolj v priproste. Bolj imenitnih se je ogibal. Gotovo se je bal, da bi ga ne zasačili. In ko je kato hišo zapustil, oziral se je vedno nazaj. Nabrał je seveda precej, ker je znal dobro govoriti, da so mu ljudje morali verjeti. Kdor bi dal 3 gld., rekel je, da mu bodo o njegovi smrti v tej cerkvi zvonilo in bodo za njega sv. maše. — Ravno isti slepar hodil je tudi po barju in na isti način ljudi sleparil. Sedaj ga imajo že pod ključem.

(Štajerskega.) Nj. Veličanstvo presvitli cesar so podarili za popraviljanje župnišča v Dramljah 100 gld. — Dné 31. dec. so prevzvišeni knezonadškof Janez Ev. Haller v Solnogradu posvetili novega knezoškofa za sekovsko (gruško) škofijo dr. Leopolda Schusterja. Novo-posvečenec, dosedaj prošt in mestni župnik v Gradcu,

so bili rojeni dné 24. okt. 1842 v župniji sv. Ane (dekanija Radgona) ter v mušnika posvečeni dné 9. julija 1865. Slavnostno pridigo so imeli v stolni cerkvi v Solnogradu mil. knezoškof lavantinski. Na praznik razglasenja Gospodovega (6. jan.) se vršijo slovesnosti v stolni cerkvi v Gradcu. — Deželnim glavarjem štajerskim je imenovan Edmund grof Attems, njega namestnikom dr. Franc Radač, dež. poslanec in notar v Mariboru. Torej se ni spolnila srčna želja naših nasprotnikov, ki bi tudi na drugem mestu radi videli svojega moža. — Deželni proračun kaže 2.745.958 gld. primankljeja; pač velika svota! — Na gimnaziji v Mariboru je razpisana služba drugega veroučitelja s slovenskim in nemškim učnim jezikom. — Liberalni okr. zastop v Mariboru mora povisati doklado za 2%; a v kljub temu ima dovolj denarja za »schulverein«, kateremu je se pri zadnji seji podaril 100 gld. — V Celju so zasačili več mladih tatov, ki so kradli na raznih krajih mesta in napravili škode več kakor za 100 gld. Lepa mladina! — O novem letu je prišel na Vransko notar g. Mhael Jezovšek. — V Vojniku je umrl 19. dec. župan gosp. Janez Kleinschradt Rajni je bil dober katoličan, miren, delaven in nepristransk mož, zato pa tudi od Slovencev in Nemcev spoštovan, kar je spridevala velika množica ljudstva, ki se je vdeležila njegovega pogreba. — Pri sv. Martinu pod Šalekom je umrl brat tamošnjega g. župnika, gosp. Ivan Cizej, c. kr. sodnijski pristav pri sv. Lenortu v Slov. goricah. Naj počivata v miru! — V Poličanah je zagrabil vlak moža, ki je hotel čez železnični tir in ga na kosce raztrgal. Bodite previdni!

(Lepa žival!) Iz Podsten pri Ribnici se nam poroča, da je posestnik Janez Sadnik prodal prešiča, dve leti starega, ki je tehtal 344 kilo ali 614 funtov, za 145 gld. — Plemena je bil polnokrvnega Jorkšire, katerega je temu oskrbela c. kr. kmetijska družba. — Zavedni kmetovalci naj se torej pri prešičoreji ozirajo na to plemo.

Prirednja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 18. januarja 1894 zvečer.

Vabilo na naročbo.

Časi so dandanes taki, da skoraj **mora vsak posestnik in trgovec imeti kak časopis**, ako noče trpeti škode pri svoji trgovini in kupčiji, in sploh za vsacega je dobro in poučno, da vé, kaj se godi po svetu. Zlasti pa treba dandanes, ko je toliko slabega berila med ljudmi, listov, ki pojasnjujejo, kako moramo kot katoličani in Slovenci delati in živeti, da bomo zasebno in javno izpolnivali dolžnosti, katere imamo od Boga in za katere nam bo pred sodbo božjo dajati odgovor.

Listov pa je mnogo, katere ponujajo Slovencem, zato si **morate izbrati pravega**, kateri je v resnici dober in koristen za Vas.

Priporočamo Vam danes toplo „Domoljuba“, ker iz skušnje vemo, da je bil že sedaj za Vaše potrebe zelo pripraven in zato tudi med ljudstvom zelo priljubljen list. Pa **še boljši bode v novem letu** po vsebini in obliki.

Posebno imenitna in važna novost za naročnike „Domoljuba“ v novem letu pa je ta, da odpre „Domoljub“ **nov predel za polzvedbe ali informacije**. Vsak naročnik „Domoljuba“, kateri **želi dobiti dober svet** v gospodarskih, trgovskih, denarnih, zdravskih ali političkih rečeh, ima pravico poslati taka vprašanja uredništvu „Domoljuba“, katero bode kolikor možno hitro priobčilo v listu **zanesljiv odgovor** in sicer **brezplačno**.

Tako bode „Domoljub“ **pravi hišni prijatelj** po vsem Slovenskem, **dober svetovalec** v raznih potrebah.

Naročujte se torej, dragi slovenski rojaki, prav pridno na „Domoljuba“. **Kdor je že naročnik, naj kmalu ponovi naročnino za leto 1894, kdor še ni, naj se takoj oglasi, da mu moremo poslati prvo številko „Domoljuba“ predno poide.**

„Domoljub“ izhaja prvi in tretji četrtek in velja **60 kr. — 1 kreno 60 beličev**.

Naroča se najceneje po več skupaj. Na vsakih 10 na en naslov naročenih navržemo en list.

Onim obilnim naročnikom pa, kateri so naročnino za leto 1894 že doposlali, izrekamo ob tej priliki najpristronejšo zahvalo.

Lastništvo in uredništvo „Domoljuba“ v Ljubljani.

Listnica vrednikova:

V prihodnjem listu pričeli bomo z odgovori na razn. vprašanja.

Loterijske srečke.

Dunaj, 30. decembra:	70,	50,	2,	76,	60.
Graec, 30. decembra:	83,	53,	71,	39,	99,
Line, 23. decembra:	53,	72,	40,	48,	45.
Trst, 23. decembra:	57,	24,	33,	87,	75,

Tržne cene v Ljubljani

dne 3. januarja.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšeni a. m. st.	7	50	Speh povejen, kgr.	—	64
Reč.	6	50	Surovo maslo.	—	82
Ječmen.	6	50	Jajce, jedno	—	3
Oves.	7	—	Mleko, liter	—	10
Ajda.	8	—	Govoje meso, kgr.	—	64
Proso.	6	—	Feleđe	—	18
Koruz.	5	50	Svinjako	—	56
Krompir.	2	20	Kostrunovo	—	36
Leča, baki	13	—	Pisaneč	—	45
Grab.	9	—	Golob	—	18
Pšol.	13	—	Seno, 100 kgr.	3	17
Maalo, kgr.	1	—	Slama	—	2 87
Maer.	—	68	Drva trda, 4 kub. mtr.	7	30
Speh svob.	—	56	mehka.	5	20

Podfosfornasto-kisli

apneno-železni sirup

priraja lekarničar Julij Herbabny na Dunaju.

Ta že 22 let z največjim uspehom rabljeni, od mnogih zdravnikov najbolje priznani in priporočani **prsi sirup rastaplja slaz, upokojuje kašelj, pomanjšuje pôt, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi**. Železo, ki je v sirupu v lahko si prilagajajoči obliki, je jako koristno za **narajanje krvi, rastopljive fosforno-apnene soli**, ki so v njem, pa posebno pri **slabotnih otrocih** pospešujejo **narajanje kosti**. Cena steklenici Herbabnyjevega apneno-železnega sirupa je 1 gid. 25 kr., po pošti 20 kr. več za zavijanje. (Polovičnih steklenic ni.)



Svarilo! Svarimo pred ponaredbami, ki se pojavljajo pod enakimi ali podobnimi imi ali, a so **vendar posvoji sestavi in svojem učinku popolnoma različne od našega originalnega 22 let obstoječega podfosfornasto kislega apneno-železnega sirupa**. Zahteva naj

te soraj vselej **izrečno Herbabny-jev apneno-železni sirup**. Pazi naj se tudi na to, da je **zraven stoječa oblastveno protokolirana varstvena znamka na vsaki steklenici in prosimo, ne dajte se zapeljati niti z nižjo ceno, niti z drugimi pretvezami, da bi kupili kake ponaredbe!** 599 20—4 97 3-20

Osrednja razpošiljalnica za provincije: na Dunaju, **lekarna „zur Barmherzigkeit“ JULIJA HERBABNY-ja, Neubau, Kaiserstrasse 75**. Prodajajo ga gospodje lekarničarji: V Ljubljani J. Svoboda, Gab. Piccoli, Ubald pl. Trnkóczy, W. Mayr; dalje ga prodajajo v Celju: J. Kupferschmied, Baumbachovi dediči; na Reki: J. Gmeiner, G. Prodan, A. Schindler, Ant. Mizsam, lekarničar. F. Prodan, M. Mizsam, drog.; v Brezjah: A. Ruppert; na Sovodjem (Gmünd): E. Müller; v Celovcu: P. Hauser, P. Birnbacher, J. Kommetter, A. Egger; v Novem mestu: A. pl. Sladovica; v St. Vidu: A. Reichel; na Trbižu: A. Siegl; v Trstu: E. Zanetti, A. Suttina, B. Biasoletto, J. Seravalle, E. v. Leutenburg, P. Prendini, M. Ravasini; v Beljaku: F. Scholz, dr. E. Kumpf; v Črnomlju: J. Blažek; v Velikovecu: J. Jobst; v Wolfsbergu: J. Huth.

France Čuden preje Geba

URAR

v Ljubljani, Mestni trg št. 25

priporoča slavn. občinstvu, posebno preč. duhovščini največjo svojo zalogo zlatih, srebrnih in nikelnastih

švicarskih žepnih ur

po najnižjih cenah, vsakovrstnih

stenskih ur in ur budilnic

verifiko, pristanov, uhanov in vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Popravila izvrši točno in natančno, poštna naročila preskrbuje hitro. — **Cenike** pošilja brezplačno po pošti, v istih popisane so natančno ure in je označen čas jamčenja za trajnost in trpečnost blaga. — Zamenjuje stare ure in druge stvari. 25 (20—20)

Zamenjavam tudi stare srebrne ure.



Pri zlatem dr. jabolku.

J. PSERHOFER

Zum goldenen Reichsapfel.

lekarnar na Dunaju, L. Singerstrasse 15.

Kri čistilne kroglice, poprej **univerzalne kroglice** imečovane, so staro znano zdravilno sredstvo. — Za mnogo desetletij so te kroglice splošno razširjene, mnogi zdravniki jih zapisujejo, in malo je rodbin, v katerih ni male zaloge tega izvrstnega domačega zdravila. — Od teh kroglic velja: 1 škatljica s 15 kroglicami 21 kr., 1 zavoje s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljki po povzetju 1 gld. 10 kr. — Če se naprej pošlje denar, velja s poštnine prosto pošiljati: 1 zavoje kroglic 1 gld. 25 kr., 2 zavoja 2 gld. 30 kr., 3 zavoji 3 gld. 35 kr., 4 zavoji 4 gld. 40 kr., 5 zavojev 5 gld. 20 kr., 10 zavojev 9 gld. 20 kr. (Menj nego jeden zavoje se ne more odposlati.) — **Prosi se, da se zahtevajo izrečno Pserhoferja kri čistilne kroglice** in gleda na to, da ima vsaka škatljica na pokrovu na navodilu za rabo stoječi imenski pečat **J. Pserhofer** in sicer v rdeči barvi. 96 12-3

Balsam za ozebljine J. Pserhoferja, 1 lonček 40 kr., s frankovano pošiljko 65 kr. — **Trpotčev sok**, proti kataru, hripavosti, krčevitemu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr. — **Ameriška maša za protin**, 1 gld. 20 kr. — **Prašek proti potanju nog**, škatljica 50 kr., s frankovano pošiljko 75 kr. — **Balsam za gušo**, 1 flakon 40 kr., s frank. pošlj. 65 kr. — **Zdravilna esenca (Praške kapljice)**, proti sprijenemu žel-deu, slabej prebavljivosti itd. 1 stekl. 22 kr. — **Angleški čudni balsam**, 1 steklenica 50 kr. — **Fijakarski prašek**, proti kašlju itd. 1 škatljica 35 kr., s frankovano pošiljko 60 kr. — **Tannochin-pomada J. Pserhoferja**, najbolje sredstvo za pospeševanje rasti las, 1 škatljica 2 gld. — **Univerzalni obliž**, prof. Steudel-a, sredstvo primerno ranam, oteklinam itd. 1 lonček 50 kr., s frank. pošlj. 75 kr. — **Univerzalna čistilna sol A. W. Bullrich-a**, Domače zdravilo proti posledicam slabega prebavljanja, 1 pak. 1 gld.

Razen tukaj omenjenih izdelkov ima še vse v avstrijskih časopisih naznanjene tu- in inozemske farmacevtske specialitete in se vsi predmeti, ki bi jih ne bilo v zalogi, na zahtevanje točno in po ceni preskrbe. — **Popiljke po pošti** izvrši se najhitreje proti predpošiljki zneska, večje pa tudi proti povzetju. — Če se denar naprej pošlje (najboljše po poštnej nakaznici), je poštnina dosti nižja, nego pri pošiljki s povzetjem.

Zgoraj imenovane specialitete dobivajo se tudi v Ljubljani pri G. Piccoli-ju.

Vsem svojim čestitim znancem in prijateljem vošči

642 1

srečno in veselo novo leto

rodbina Karol Pollak-ova.

zadnja cena

R. Miklauc

v Ljubljani, Špitalske ulice šte. 5.

Zaloga vsake baže

gvantnega blaga za moške in ženske 79 9-9

kakor tudi vse vrste koe, kotre, arajce, jope, nogovice, svile in calgaste rufe itd.

po najnižji ceni.

zadnja cena

Fran Paušner,
krojač v Ljubljani,
Streliške ulice št. 18.

se prav topla zahvaljuje preč. duhovščini za dosedanje zaupanje ter se tudi za nadalje priporoča v izdelovanje

duhovniških sukenj, talarjev itd. 137 1

zagotavljajoč točno, prijazno postrežbo in najnižje cene.

Ob enem voščim vsem veselo novo leto!

2. **Ölzova kava** 20

priznana najboljša in najizdatnejša dodaja kavi se dobiva v glavni zalogi za Kranjsko pri **M. Wagnerjevi vdovi** v Ljubljani, in v vseh specerijskih in konsumnih prodajalnicah.

Jedino pristna

Kneippova sladna kava
bratov Oelz

v rdečih štirioglatih zavitkih se dobiva v Ljubljani pri **M. Wagnerjevi vdovi** in v vseh specerijskih in konsumnih prodajalnicah. 29-20

Zaloga in zavod za izvršitev oblek za
prečastito duhovščino

„pri rudečem križu“.

Viljema Skarda

IV., Walfargasse 1, Dunaj, IV., Favoritenstrasse 28

prilporeča za zimo 1893/94:

Gorko zimsko obleko za duhovnike

kot: Havelock, zimске sukne, ovratnike k plaščem, duhovniške sukne, telovnike z rokavi, zimске hlače itd., dalje vsakovrstne kožuhe za potovanje in mestno uporabo, zimске čepice, zimске rokavice itd. itd.

100 24-2

Liturgično opravo

natančno po cerkvenih predpisih izvršeno:

birete, kolarje, naprsnice, vsakovrstne duhovniške čepice. — Paramente preskrbuje po najnižji ceni.



Izvršuje se točno, iz najboljšega trpeznega blaga, natančno izdelano; neugajajoče vzame se nazaj.



Wiener Gellier

Plačuje se tudi na obroke. — Blago po meri je na razpolago. — Ceniki in vzorci na zahtevo brezplačno. 24

45 let na dobrem glasu!

C. in kr. avst.-ogr. in kr. gršk. zobnega zdravnika

dr. Poppa anatherinova
ustna voda

najprijetnejša in najboljša ustna voda na svetu pomaga pri ustnih in zobnih bolečinah, in pri istočasni rabi z dr. Poppa zobnim praškom ali zobno pasto ohrani zdrave in lepe zobe.

Gosp. dr. J. G. Poppa, c. in kr. avst.-ogr. in kr. gršk. dvora, zobn. zdravn. na Dunaji. 51 10-10

Srečni uspehi, katere sem skusil sam in katere so skusili moji bolniki, ki so rabili anatherinovo ustno vodo, mi nakladajo dolžnost, da kot zdravnik izjavim, da sem jo večkrat priporočal ne le kot najboljšo med znanimi zobne ohranjujočimi sredstvi, temveč tudi kot varovalno sredstvo proti pogostnim ustnim boleznim, o katerih se večkrat toži, ter isto še vedno kar najtopleje priporočam.

Slovoče toaletne specialitete dr. J. G. Poppa, c. in kr. avst. in kr. grškega dvornega zalagatelja, na Dunaju, mesto, Bogenrgasse 2, prodajajo: V Ljubljani: G. Piccoli lek., W. Mayer, lek., J. Svoboda, lek., U. pl. Trnkóczy, lek., J. Grečl, lek., Ed. Mahr, parf. K. Karinger, V. Petričič, J. S. Benedikt; v Črnomlju: J. Blatek, lek.; v Idriji: J. Wario, lekar; v Kamniku: J. Močnik lek.; v Kočevju: J. Braune, lek.; v Kranju: K. Savnik, lek.; v Krškem: Fr. Bömches, lek.; v Litiji: J. Benet, lek.; v Metliki: Fr. Wacha, lek.; v Novemestu: F. Haika, lek.; v Postojni: Fr. Baerach, lek.; v Radovljici: A. Roblek, lek.; v Škofjeloči: J. Zenatti, lek.; v Trebnjem: J. Ruprecht, lek.; v Vipavi: A. Gulielmo, lek. in vse lekarnе, draguerije in parfumerije v Avstro-Ogerski.

Vzamejo naj se le dr. Poppa izdelki.

Preselitev trgovine v Kamniku.

Prečast duhovščini in sl. občinstvu javljam, da sem se preselil

v svojo lastno hišo tik farne cerkve šte. 15 v Kamniku, v predmestji na Šutni

in bodem tu otvoril na novega leta dan

prodajalnico specerijskega blaga
in kupčijo z vinom in žganjem.

Priporočam se prav uljudno v obilo nakupovanje, zagotavljam uljudno postrežbo s svežim in dobrim blagom po močno nizki ceni. Velespoštovanjem

Anton Svetic,
trgovec.

102 3 2

Neobhodno potrebno za vsako gospodinjstvo je

Kathreiner-jeva Kneipp-a sladna kava



z okusom navadne kave. Ta kava daje to nedosežno prednost, da se škodljivemu uživanju namešane ali s surrogati pomešane navadne kave lahko odrečemo in dobimo okusnejšo, pri tem pa še zdravejšo in redilnejšo kavo. — Neprekosljiva kot dodaja navadni kavi. — Ponaredeb se skrbno izogibaj. — 1/2 kilo 25 kr. — Dobiva se povsod.

Pristno samo v belih zavitkih s podobo župnika Kneippa kot varstveno znamko. 10 (24 24)

Kovertе s firmo
vizitnice in
trgovske račune
priporoča

Katol. tiskarna
v Ljubljani.